

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

STAN STOICA

DRAGOȘ SEBASTIAN BECHERU

ISTORIE

Manual pentru clasa a VII-a

EDITURA CD PRESS
www.cdpress.ro

Cuprins

Prezentarea manualului de Istorie	6
Recapitulare inițială	8
Evaluare inițială	10
UNITATEA 1. Lumea la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea	11
Marile alianțe politico-militare în lume	12
Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă	14
Studiu de caz. Revoluția industrială și războiul. Noul armament și victimele lui	16
Studiu de caz. Viața în tranșee și „frontul de acasă”	20
Studiu de caz. România și Primul Război Mondial	24
Sfârșitul războiului. Tratatul de pace. Noua hartă a Europei	26
Să ne amintim!	28
Autoevaluare	30
UNITATEA 2. Perioada interbelică: o lume în schimbare	31
Viața cotidiană în perioada interbelică	32
Studiu de caz. Femeia în viața publică	34
Studiu de caz. Cinematograful – artă și industrie	36
Studiu de caz. Crize economice	38
Cetățean și stat în democrație și în totalitarism	40
Studiu de caz. Un model democratic – SUA	42
Studiu de caz. Comunismul. Nazismul	44
Să ne amintim!	46
Autoevaluare	48
UNITATEA 3. Lumea în război	49
Relațiile internaționale. Agresiunea statelor totalitare	50
Al Doilea Război Mondial (1939 – 1945)	52
Studiu de caz. Noile mijloace de distrugere în masă	56
Studiu de caz. Viața pe front și în „frontul de acasă”	58
Studiu de caz. Holocaustul	60
Sfârșitul războiului. Conferința de Pace de la Paris	62
Să ne amintim!	64
Autoevaluare	66
UNITATEA 4. Lumea postbelică	67
Reconstrucția postbelică	68
Viața cotidiană: de la dramele războiului la prosperitate	70
Studiu de caz. Declarația Universală a Drepturilor Omului	72
Studiu de caz. Protestul tinerei generații	74
Democrație versus comunism. Războiul Rece (1945 – 1991)	76
Uniunea Europeană	78
Lumea contemporană: globalizare, diversitate culturală, revoluție informațională	80
Studiu de caz. Noile forme de divertisment – jocurile și tehnologia	82
Studiu de caz. Terorismul	84
Studiu de caz. Migrații în lumea contemporană	86
Să ne amintim!	88
Autoevaluare	90
Să ne amintim!	92
Autoevaluare finală	94

Recapitulare inițială

I. Transcrie, pe caiet, evenimentele din lista de mai jos, în ordinea desfășurării acestora (1 – cel mai îndepărtat; 6 – cel mai recent).

Columb descoperă America

Declarația de Independență a SUA

Domnia lui Ludovic al XIV-lea, regele Franței; apogeul absolutismului monarhic

Inventarea mașinii cu aburi universală, de către James Watt

Martin Luther afișează *Cele 95 de teze în Wittenberg*; începutul reformei religioase

Unirea Principatelor Țara Românească și Moldova

II. Completează, pe caiet, denumirea operei din imagine și numele artistului care a realizat-o.

Denumirea operei:
Numele artistului:

Denumirea operei:
Numele artistului:

Denumirea operei:
Numele artistului:

III. Precizează o trăsătură comună a monarhilor din imaginile de mai jos. Descrie, în 3-4 fraze, o acțiune sau o realizare a monarhilor reprezentați în imagini.

Soliman Magnificul
(1520 – 1566)

Ludovic al XIV-lea
(1643 – 1715)

Petru cel Mare
(1682 – 1725)

IV. Enunțurile de mai jos (a-f) reprezintă fie cauze, fie consecințe ale Marilor Descoperiri Geografice. Scrie litera corespunzătoare fiecărui enunț într-un organizator grafic precum cel de mai jos, fie la cauze, fie la consecințe.

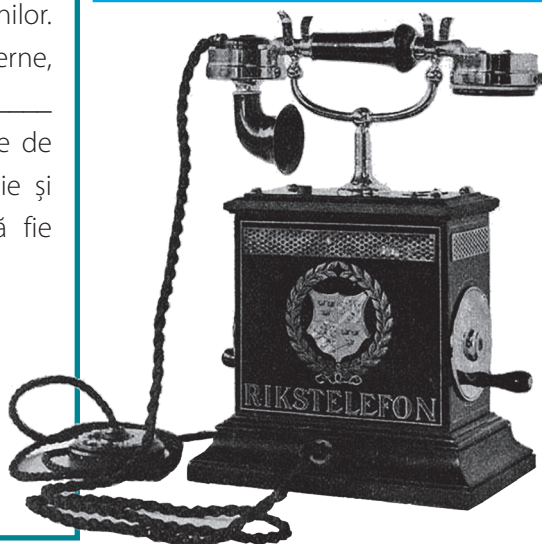
- a. căutarea unor noi trasee comerciale spre India;
- b. dezvoltarea manufacturilor și a comerțului;
- c. dorința Papilor de a converti la creștinism noi popoare;
- d. formarea imperiilor coloniale;
- e. intenția monarhilor de a-și extinde posesiunile;
- f. mutarea centrului de greutate al comerțului din Marea Mediterană în Oceanul Atlantic.

V. Completează spațiile libere din textul de mai jos, folosind datele și cuvintele din lista de termeni. Atenție la cuvintele-capcană!

Nașterea lumii moderne a avut loc în secolele XIV – XVI, când au apărut Renașterea _____ și cea artistică, Reforma religioasă și Marile Descoperiri Geografice. Renașterea a însemnat schimbarea modului de gândire al oamenilor. S-au pus bazele științelor moderne, prin apariția gândirii _____ și prin instituirea unei metode de cercetare bazate pe observație și _____. Omul începe să fie privit cu optimism, ca fiind frumosă și capabilă de progres prin _____. Reforma religioasă, la rândul ei, a avut un rol important în nașterea spiritului _____.

Revoluția industrială și cea științifică au avut consecințe foarte importante asupra dezvoltării societății, schimbând radical modul de viață al oamenilor, peisajul _____ și rural, regimurile politice, ordinea socială.

În paralel cu evoluția economiei prin apariția capitalului și a mașinilor, are loc o revoluție în gândirea politică și socială a oamenilor. Iluminismul continuă spiritul umanist și formulează idei concrete care vor schimba lumea: faptul că oamenii trebuie să fie _____ și _____ – asemenea și popoarele –, și că suveranitatea _____ trebuie s-o înlocuiască pe cea a monarhilor absoluți. Cele mai importante evenimente care au modernizat societatea au fost Revoluția _____ din Anglia, Revoluția Franceză din anul _____ și Marea Revoluție europeană de la _____.

Dacă Renașterea și Reforma au schimbat gândirea oamenilor, Marile Descoperiri Geografice au lărgit considerabil orizontul cunoașterii și au pus la îndemâna europenilor principala armă a progresului material: _____. Acesta s-a format în urma dezvoltării explozive a _____ mondial, în urma formării imperiilor coloniale. Mai întâi spaniolii și portughezii, apoi olandezii, francezii și englezii au început să exploreze și să ia în stăpânire teritorii întinse pe alte _____. Dezvoltarea economică generală și dezvoltarea științelor au creat, la un moment dat, un instrument capabil să împingă posibilitățile omului și mai departe: mașina. Inițial, mașinile au fost puse în funcțiune de forța _____, iar mai târziu, de electricitate și _____.

Ca urmare a acestor transformări, spre sfârșitul secolului al XIX-lea are loc unificarea _____ și a Germaniei, formarea României și obținerea independenței de stat a acesteia. Revoluția industrială, descoperirile științifice și _____ creează în jurul anului _____ o societate prosperă, optimistă și pașnică. Epoca a fost numită de _____ „victoriană”, iar de _____, *La Belle Époque*.

Listă de date și cuvinte

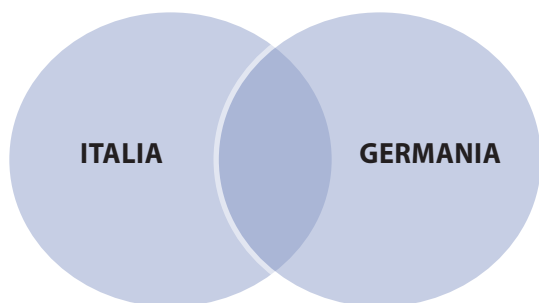
1789	<i>britanici</i>	<i>continente</i>	<i>experiment</i>	<i>invențiile</i>	<i>popor</i>
1848	<i>capitalist</i>	<i>critice</i>	<i>francezi</i>	<i>Italia</i>	<i>urban</i>
1900	<i>capital</i>	<i>cunoaștere</i>	<i>Glorioasă</i>	<i>liberi</i>	<i>deducție</i>
<i>abur</i>	<i>comerț</i>	<i>egali</i>	<i>intelectuală</i>	<i>petrol</i>	<i>români</i>

Evaluare inițială

I. Determină corespondența dintre datele de pe coloana A și evenimentele din coloana B (de exemplu, 1–b).

A	B
1. 1492	a. începe construirea Catedralei Sf. Petru din Roma
2. 1506	b. Cristofor Columb descoperă America
3. 1517	c. Se încheie prima expediție în jurul lumii, inițiată de Magellan
4. 1522	d. Martin Luther afișează <i>Cele 95 de teze</i>
5. 1769	e. <i>Declarația de Independență</i> a SUA
6. 1776	f. Mașina cu aburi a lui James Watt
7. 1789	g. Marea Revoluție Franceză
8. 1848	h. Unirea Principatelor Țara Românească și Moldova
9. 1859	i. Unificarea Italiei și a Germaniei
10. 1871	j. Marea Revoluție Europeană

II. Precizează două asemănări și o diferență între procesele de unificare a Italiei și a Germaniei.

IV. Completează schema de mai jos, precizând trei cauze și două consecințe ale Reformei religioase.

III. Stabilește dacă enunțurile de mai jos sunt adevărate sau false, notând în dreptul lor A (Adevărat) sau F (Fals).

Enunț
1. Revoluția industrială a început în Franța.
2. Voltaire a fost un gânditor umanist.
3. Unul dintre monarhii absolutiști a fost Elisabeta I, regina Angliei.
4. Renașterea și Umanismul au apărut în Italia, în secolul al XIV-lea.
5. Umaniștii au promovat ideile de libertate și egalitate.
6. Iluminismul a apărut în Italia.
7. Vasco da Gama a efectuat o expediție în America de Sud.
8. Barocul a fost stilul artistic specific Contrareformei (Reformei Catolice).
9. „Revoluția glorioasă” din Anglia a însemnat trecerea de la monarhia absolutistă la monarhia parlamentară.
10. Imperiul Aztec a fost cucerit de conquistadorul Hernán Cortés.

V. Alcătuieste un eseu de o pagină cu tema: „Viața cotidiană în Parisul perioadei La Belle Époque”, folosind și cuvintele: *electricitate, automobil, prosperitate, expoziție, Turnul Eiffel, bulevard, cinematograful, metrou, bicicletă, cafea*. Subliniază cuvintele în text, pentru a ține mai ușor evidența folosirii lor.

AUTOEVALUARE	SUBIECT	I	II	III	IV	V	Oficiu	Total
	Punctaj maxim	10 x 2 = 20 de puncte	3 x 5 = 15 puncte	10 x 2 = 20 de puncte	5 x 3 = 15 puncte	10 x 2 = 20 de puncte	10 puncte	100 de puncte
	Punctajul tău	...	...	...	...	...	10 puncte	...

UNITATEA 1

Lumea la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea

În această unitate vei învăța despre:

- Marile alianțe politico-militare
- Primul Război Mondial: fronturi, armament, victime, viața cotidiană
- Tratatul de pace
- Noua hartă a Europei

Portofolii anuale

- Include noțiunile noi, descoperite în această unitate, într-un *Glosar anual de termeni specifici*.
- Completează un *Jurnal al cunoașterii* cu informațiile care crezi că îți pot fi de folos în viață. Îl vei completa și pentru celelalte unități, până la sfârșitul anului școlar.
- Realizează *Glosarul* și *Jurnalul cunoașterii* pe baza indicațiilor din **manualul digital**.

Portofoliu pe unitate

- Realizează un portofoliu despre viața cotidiană, acasă și în tranșee, în timpul Primului Război Mondial. Folosește modelul din manualul digital.

Marile alianțe politico-militare în lume

Rivalități politice Concurența pentru colonii Naționalismul

În timp ce viața cotidiană a perioadei *La Belle Époque* era marcată de prosperitate, optimism și veselie, la nivel politic se acumulau tensiuni, se pregăteau armate, se negociau alianțe.

Franța era dornică de revanșă după înfrângerea de către Prusia în războiul din 1870 – 1871 și pierderea bogatelor provincii Alsacia și Lorena.

Unificată în jurul Prusiei (1871), **Germania avea o ascensiune economică rapidă**, ajungând, până în 1913, prima putere industrială a Europei. Însă își simțea granițele prea strâmte și privea cu interes la coloniile Marii Britanii și ale Franței, care serveau ca **piețe de desfacere** și surse de materii prime. Germania dorea să-și creeze un imperiu colonial pe măsura dezvoltării sale economice. În alianță cu Austro-Ungaria, promova **pangermanismul**, o formă de extindere a dominației germanice în Europa și în lume.

Deși pierduse întâietatea industrială în favoarea Germaniei, **Anglia păstra supremația maritimă**, care-i asigura controlul numeroaselor și bogatelor sale colonii.

Rusia dorea să se extindă spre sudul Asiei și în Balcani, prin promovarea **panslavismului**. A intrat astfel în conflict cu Austro-Ungaria, imperiu multinațional ce stăpânea o parte a popoarelor slave.

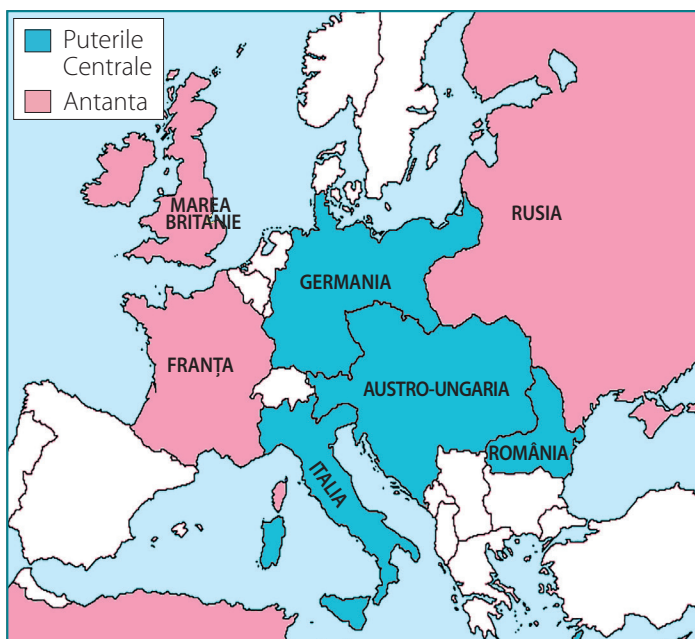
Zone tensionate

Cea mai tensionată zonă a Europei era Peninsula Balcanică, numită, din această cauză, „butoiul cu pulbere al Europei”. Scăderea puterii otomane a dat popoarelor supuse (românii, sârbii, bulgarii, albanezii) ocazia să-și câștige independența și a permis altor imperii să se extindă (Austro-Ungaria a anexat Bosnia și Herțegovina în 1908) (**Sursa 3**). Cu sprijinul Rusiei, Serbia dorea crearea unei federații a slavilor sudici, însă, pentru aceasta, trebuiau eliberate teritoriile locuite de sârbi, croați, sloveni și bosniaci stăpânite de Austro-Ungaria. Aproape fiecare stat din Europa dorea să-și extindă teritoriul, fie pentru resurse, fie pentru realizarea unității naționale. Ca urmare, statele și-au creat sisteme de alianțe care să le asigure securitatea sau succesul, în cazul unui război.

Alianțele politico-militare

Pentru a contracara dorința de revanșă a Franței, Germania a încheiat, în 1879, o alianță defensivă cu Austro-Ungaria. În 1882, la această alianță a aderat Italia, care considera Franța un rival pentru coloniile din nordul Africii. Se crea, astfel, prima alianță militară, **Tripla Alianță** sau **Puterile Centrale**, la care a aderat și România (1883). În 1890, împăratul german Wilhelm al II-lea a proclamat pretențiile Germaniei la supremația mondială, inclusiv maritimă, ceea ce a stârnit îngrijorare. Franța, Rusia și Marea Britanie s-au asociat, formând **Tripla Înțelegere** sau **Antanta** (1907), alianță politico-militară opusă Puterilor Centrale.

La începutul anului 1914, armele erau încărcate și îndreptate spre adversari. Se aștepta un prilej pentru deschiderea focului.

◀ Sursa 1 Alianțe politico-militare în 1913

1. Numește statele cu care România se învecina în nord-vest și în nord-est.
2. Menționează o diferență între Puterile Centrale și Antanta, având în vedere poziția geografică în Europa. Precizați câte un avantaj strategic al fiecărei tabere.
3. Pe baza informațiilor din lecție și din **sursa 1**, copiază pe caiet și completează tabelul de mai jos după modelul dat, astfel încât să cuprindă țările membre ale celor două alianțe politico-militare.

	Puterile Centrale	Antanta
1.	Germania	Franța
2.		
3.		
4.		

pangermanism = politică de unire a tuturor vorbitorilor de limbă germană (germani, austrieci etc.) într-un singur stat.

panslavism = politică ce urmărea unirea tuturor slavilor într-o confederație; a fost promovată de Rusia, care își atribuia rolul de lider al lumii slave.

piață de desfacere = regiune, stat, colonie etc. unde pot fi vândute mărfurile produse în altă parte a lumii.

▲ Sursa 2 Caricatură apărută în presa din Rusia, în 1914. În imaginea de sus este reprezentat împăratul Germaniei, Wilhelm al II-lea, sprijinit de împăratul Austro-Ungariei, Franz Joseph, și de sultanul otoman Mehmet al V-lea. Acțiunea acestora este intitulată „Dacă am ajunge în vârf, ar fi al nostru!”. În imaginea de jos apare un soldat rus și înscrisul „Lăsați-mă să vă ajut cu asta!”.

1. Menționează un obiectiv al politicii externe germane, ironizat în caricatură.
2. Numește doi aliați și un adversar ai Germaniei, care apar în caricatură.

▲ Sursa 3 Caricatură publicată într-un ziar francez din 1908, care-i reprezintă pe împăratul Austro-Ungariei, Franz Joseph, pe regele Bulgariei, Ferdinand, și pe sultanul otoman Abdul Hamid al II-lea.

1. Analizează sursa 3 și caracterizează, într-o frază, atitudinea Imperiului Otoman în fața pierderilor teritoriale pe care le suferă.
2. Precizează o asemănare între sursele 2 și 3, în privința realităților politice pe care le sugerează.

APLICAȚIE interactivă

Marile alianțe din timpul Primului Război Mondial.

La sfârșitul orei, aveți pregătite 6 cartonașe pe care sunt scrise numele următoarelor state: Marea Britanie, Austro-Ungaria, Franța, Germania, Italia, Rusia.

- **Faza I:** Cartonașele sunt împărțite aleatoriu la 6 elevi. Se indică un loc în clasă unde se vor aduna statele Antantei și un altul pentru Puterile Centrale. Elevii care extrag cartonașele trebuie să știe unde să se așeze. Elevii care rămân în bănci vor evalua și vor corecta prestația celor 6 „actori”.
- **Faza II:** Se citesc enunțuri care încep cu „Un pas în față statul care ... ” și continuă cu: „... era un imperiu multinațional” • „... avea cele mai multe colonii” • „... avea o revanșă de luat în fața Germaniei” • „... promova panslavismul” • „... rivaliza cu Franța pentru coloniile din nordul Africii” • „... dorea hegemonie mondială” ...
- **Faza III:** Autoevaluarea și evaluarea prestației.

Primul Război Mondial. Evoluția alianțelor. Fronturile de luptă

Cauzele Primului Război Mondial

Spre deosebire de războaiele medievale și moderne, Primul Război Mondial a avut mize mult mai mari: dominația asupra întregii lumi, obținerea de resurse economice la scară globală, satisfacerea unor aspirații naționale. Cauzele directe ale izbucnirii războiului au fost mișcările naționaliste din Balcani, dorința de revanșă a francezilor în fața germanilor, rivalitatea pentru colonii dintre marile puteri și intenția Germaniei de a detrona Marea Britanie ca putere **hegemonă** mondială.

Declanșarea războiului. Evoluția alianțelor

Scânteia care a aprins „butoiul cu pulbere” a fost **asasinatul de la Sarajevo**. La 28 iunie 1914, moștenitorul tronului Austro-Ungariei, Franz Ferdinand, și soția sa, Sophie, au fost împușcați mortal de un naționalist sârb, la Sarajevo. Asasinul nu a acționat singur, ci împreună cu 6-7 membri ai unei grupări naționaliste sârbe. Austro-Ungaria a amenințat cu declanșarea unui război, dacă Serbia nu permitea efectuarea unei anchete de către autoritățile austro-ungare pe teritoriul ei, pentru depistarea și pedepsirea complotiștilor. Bazându-se și pe sprijinul Rusiei, Serbia a refuzat. Ca urmare, la 28 iulie 1914, **Austro-Ungaria a declarat război Serbiei**. Solidară cu Serbia, Rusia a declarat război Austro-Ungariei. Aliții Austro-Ungariei s-au comportat diferit: Germania a intrat în război împotriva Rusiei, dar Italia și România și-au declarat **neutralitatea** și aveau să intre, în cele din urmă, de partea Antantei. De o parte sau de alta au intrat aproape toate statele europene (**Sursa 4**).

Fronturile de luptă. Desfășurarea războiului

S-au format, în Europa, două **fronturi** principale – de Est și de Vest –, și două secundare, în sud (**Sursa 3**). Strategia germană urmărea înfrângerea rapidă a Franței printr-un atac surpriză, desfășurat nu la granița dintre cele două țări, cum se așteptau francezii, ci în nord. Pentru aceasta, Germania a invadat Belgia, fără a ține seama de neutralitatea acesteia. Printr-o mobilizare exemplară, francezii au reușit să oprească atacul german în bătălia de pe râul **Marna** și să stabilizeze frontul. Intervenția rapidă a britanicilor în sprijinul Franței și atacul neașteptat de rapid al Rusiei în Est au obligat Germania să-și mute unele armate pe frontul de Est. Pe frontul de Vest, **războiul** a devenit unul **de uzură**. Alte bătălii importante au avut loc pe râul **Somme** și la **Verdun** (1916). În Est, Germania a oprit atacul inițial al Rusiei prin victoriile de la **Tannenberg** și **Lacurile Mazuriene**. În noiembrie 1917, în urma schimbărilor politice interne (preluarea puterii de către comuniști), Rusia își suspendă operațiunile militare, apoi încheie un **armistițiu** cu Puterile Centrale. Pe frontul de Est, Puterile Centrale erau câștigătoare. Însă războiul încă nu se încheiase.

◀ **Sursa 2**
Grup de francezi mobilizați (1914)

1. Menționează o cauză a intrării Franței în război.
2. Numește un aliat al Franței.

DICȚIONAR

armistițiu = acord de încetare a focului.

front = loc unde două armate stau față în față; dacă armatele sunt numeroase, se formează o „linie a frontului”.

hegemonie = dominația unui stat asupra altuia/altora.

neutralitate = neangajare într-un conflict.

război de uzură = atacarea și amenințarea permanentă a inamicului, pentru a-i slăbi rezistența.

ultimatum = aici, ultimul avertisment înainte de declanșarea unui război.

▼ Sursa 1

Italia părăsește Tripla Alianță

„În vara anului 1914, fără o prealabilă înțelegere cu Italia, fără măcar a o informa și fără a fi luat în considerare cătuși de puțin îndemnul spre moderație pe care i le adresase guvernul italian, Austro-Ungaria a înaintat Serbiei **ultimatumul** din 23 iulie, care a fost cauza și punctul de plecare al actualei conflagrații [...] Iată de ce, încrezătoare în justetea cauzei sale, Italia afirmă și proclamă că își reia din acest moment deplina libertate de acțiune și declară nul și neavenit tratatul său de alianță cu Austro-Ungaria.”

(Declarația ministrului italian de Externe, Giorgio Sonnino, 3 mai 1915)

- Menționează cauza denunțării de către Italia a Tratatului cu Austro-Ungaria.

▼ Sursa 3 Evoluția fronturilor din Europa în Primul Război Mondial

• Analizează cu atenție harta și menționează:

- a.** două state împotriva cărora lupta România; **b.** un aliat al României pe Frontul de Est; **c.** patru state cu care Austro-Ungaria avea deschise fronturi; **d.** două state cu care Germania lupta în același timp.

▼ Sursa 4 Statele implicate în război

ANTANTA

Rusia (1914)

Franța (1914)

Marea Britanie (1914)

Belgia (1914)

Japonia (1914)

Italia (1915)

Portugalia (1916)

România (1916)

SUA (1917)

Grecia (1917)

China (1917)

PUTERILE CENTRALE

Germania (1914)

Austro-Ungaria (1914)

Imperiul Otoman (1914)

Bulgaria (1915)

Războiul din 1914 – 1918 a fost denumit **război mondial** deoarece a implicat un număr mare de țări, de pe diferite continente.

- Analizează graficul și menționează statele extraeuropene implicate în război.

APLICAȚIE interactivă

Brainstorming („asaltul de idei”)

- I. Enunțarea problemei:** Războiul poate părea câteodată soluția unor probleme. Însă Istoria ne arată că un război naște alt război. Statele învinse vor să-și ia revanșa și să recupereze ceea ce au pierdut. Statele învingătoare doresc să păstreze ceea ce au obținut și, mai ales, poziția dominantă.
- II. Propuneți oricâte și orice fel de soluții** care ar fi putut duce la evitarea Primului Război Mondial. Exprimați-vă concis și rapid ideile. Nu există idei greșite. Scrieți-le pe toate pe bilețele; afișați-le pe un suport.
- III. Citiți împreună bilețelele și alegeți cele mai bune 3 soluții.** Argumentați alegerea. Analizați care ar fi fost implicațiile aplicării acestora.
- IV. Valorificați munca.** Afișați cele trei idei pe un poster. Sunt produsul „geniului colectiv” al întregii clase.

APLICAȚIE individuală

Completează organiza-torul grafic *Cauzele războiului*, pe baza informațiilor din lecție.

lupta pentru hegemonie între marile puteri

cauzele războiului

disputa pentru teritorii europene

Revoluția industrială și războiul. Noul armament și victimele lui

STUDIU
DE
CAZCe arme erau folosite
la începutul secolului
al XIX-lea?

„A doua revoluție industrială” și noul armament

Odată declanșat războiul, întreaga societate s-a mobilizat pentru **satisfacerea nevoilor frontului**. Armamentul și echipamentele erau produse de industria de război. Ca urmare, acest sector a cunoscut o dezvoltare accelerată. Nu întâmplător, țările cu cele mai mari capacități industriale au susținut cel mai bine efortul de război. În absența bărbaților plecați pe front, un rol important în producția industrială l-au avut **femeile**.

Primul Război Mondial a fost mult diferit de toate războaiele de până atunci. Acest fapt s-a datorat în special noilor arme și mașini de luptă, produse de industrie, cât și noilor mijloace de transport și de comunicație. La sfârșitul sec. al XIX-lea a avut loc o a doua fază a revoluției industriale, bazată pe electricitate și pe utilizarea carburanților derivați din petrol. Noile tipuri de motoare au permis apariția avioanelor, a tancurilor și a submarinelor. Fiind la începuturile lor, încă nu suficient de performante, aceste noi arme au jucat un anumit rol în război, dar nu s-au dovedit decisive. Soarta bătăliilor a fost decisă de arme precum: pușca, mitraliera, tunul, grenada, dar mai ales de dispozitivele defensive: **tranșeele**. Pentru transportul trupelor, foarte utile au fost căile ferate, iar pentru comunicații, radioul și telefonul.

Avioanele

Apărute în 1903, avioanele erau încă puține, mici și lente. La început, au fost folosite mai mult pentru **spionarea inamicului**. Germania a obținut o mare victorie la Tannenberg, împotriva rușilor, datorită, printre altele, observării din avion a mișcărilor acestora.

Pe parcursul războiului, a fost înțeles potențialul militar al avioanelor și s-a trecut la perfecționarea și fabricarea lor în număr tot mai mare. Au fost folosite și pentru bombardarea tranșeelelor inamice și a obiectivelor civile.

▼ Sursa 1 Regele George al V-lea al Marii Britanii inspectând o fabrică de obuze (1917)

- Explică într-o singură frază de ce era necesară această vizită.

▼ Sursa 2 Avion britanic folosit în Primul Război Mondial (1917)

În perioada 1914 – 1918, aproximativ 10 000 de avioane au fost trimise în luptă de toate taberele, circa 60% fiind bombardiere, iar restul, avioane de vânătoare și de recunoaștere.

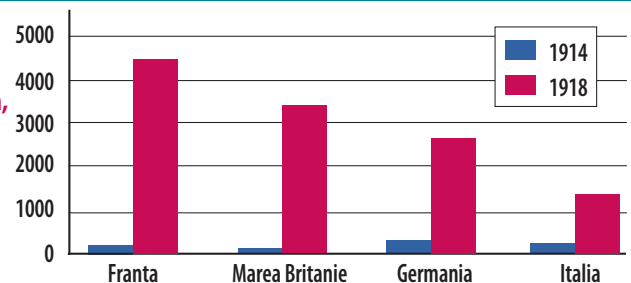

- Notează, pe caiet, trei informații importante care se puteau obține despre inamici, folosind avioanele de recunoaștere.

► Sursa 3

Evoluția numărului avioanelor de luptă, între 1914 și 1918

(după R.G. Grant, *World War I. From Sarajevo to Versailles*, 2014)

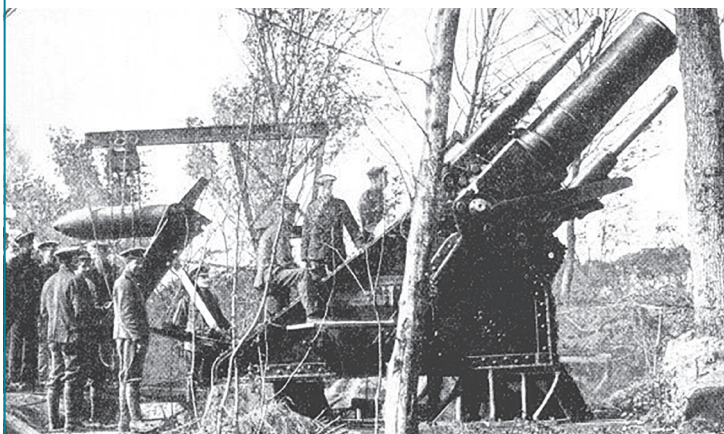
1. Numește statul cu cele mai multe avioane în 1914.
2. Numește statul cu cele mai multe avioane în 1918.
3. Pe baza informațiilor date de grafic, estimează numărul total de avioane existente în 1914, respectiv 1918. Exprimă verbal constatarea și găsește o explicație.

Tancurile

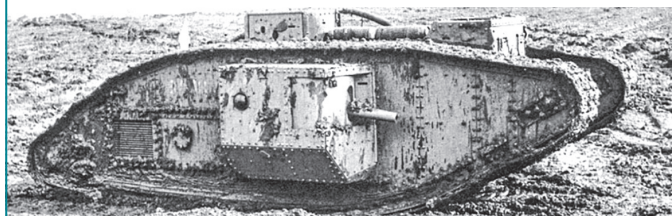
Primii care au adus tancurile pe câmpul de luptă au fost britanicii, la 15 septembrie 1916, în bătălia de pe râul Somme. Acestea au apărut ca soluție pentru **străpungerea tranșelor germane**. Totuși, fiind relativ puține și încă nu îndeajuns de performante, tancurile au contat prea puțin în acest război. Spre exemplu, tancurile britanice Mark V (**sursa 5**), intrate în uz în ianuarie 1918, abia atingeau 8-10 km/h. Manevrat de 8 oameni, Mark V era vulnerabil la atacurile de artilerie sau cu grenadă. Se împotmolea ușor în tranșee și în gropile făcute de obuze. Mai performant era tancul francez Renault FT 17 (**sursa 6**), primul care putea trage în orice direcție, nu doar în față, și care atingea 13 km/h. Mai ales englezii și francezii au mizat pe această armă. Între 1914 și 1918, aceștia au fabricat 5 500 de tancuri, în timp ce germanii au produs doar 20.

▼ Sursa 4 Obuzier

Obuzier (lansator de obuze, proiectile încărcate cu explozibil) utilizat de soldați britanici în bătălia de pe Somme (1916). Fiind foarte grele, proiectilele erau încărcate cu ajutorul unei macarale.

▼ Sursa 5 Tancul britanic Mark V

▼ Sursa 6 Tancul francez Renault FT 17

▼ Sursa 7 Mitraliera britanică Vickers

APLICAȚIE individuală

Exercițiu Interdisciplinar

Câți militari au murit pe front, în Primul Război Mondial?

Valorifică datele din tabelul alăturat, parcurgând următorii pași:

- 1. Scie** pe caiet statele Antantei și ale Puterilor Centrale.
- 2. Calculează** (folosind mijloace electronice sau creionul și hârtia) numărul total al militarilor decedați, din tabăra Antantei.
- 3. Calculează** numărul total al militarilor decedați, din tabăra Puterilor Centrale.
- 4. Compară** pierderile de vieți omenești ale Antantei cu cele ale Puterilor Centrale. Exprimă verbal o constatare.

Victime ale Primului Război Mondial (date aproximative)

Sursa: Philip J. Haythornthwaite, *The World War One Source Book*; *Arms and Armour*, 1993

Țara	Număr militari mobilizați	Militari morți	Miliari răniți
Austro-Ungaria	7 800 000	1 100 000	3 620 000
Belgia	380 000	58 637	44 686
Bulgaria	1 200 000	87 500	152 390
Fransa	8 660 000	1 397 800	4 266 000
Germania	13 250 000	2 050 897	4 247 143
Grecia	250 000	26 000	21 000
Imperiul Otoman	2 998 321	771 844	400 000
Italia	5 615 140	651 000	953 886
Marea Britanie	8 841 541	885 138	1 663 435
România	1 234 000	300 000	120 000
Rusia	12 000 000	1 811 000	4 950 000
Serbia	707 343	275 000	133 148
SUA	4 743 826	116 708	205 690
Total	67 680 171	9 531 524	20 777 378

Nave și submarine

Primul Război Mondial a fost **preponderent terestru**, dar navele militare au avut un rol strategic important. Beneficiind de superioritate maritimă, Antanta a realizat o **blocadă eficientă** împotriva marinei germane, astfel încât aceasta să nu își poată aproviziona industria cu materii prime. În 1914, Marina Regală Britanică avea 29 de vase de război moderne, iar Germania, 17.

Germanii au încercat să combată supremația maritimă a Marii Britanii, accelerând construcția de nave și submarine. În cea mai mare bătălie navală din Primul Război Mondial, **Bătălia Iutlandei** (mai 1916), 99 de nave germane au încercat să spargă blocada, luptând împotriva a 151 de nave britanice. Deși au suferit mari pierderi, iar bătălia s-a terminat nedecis, britanicii au rămas stăpânii mărilor datorită superiorității numerice.

▼ Sursa 8

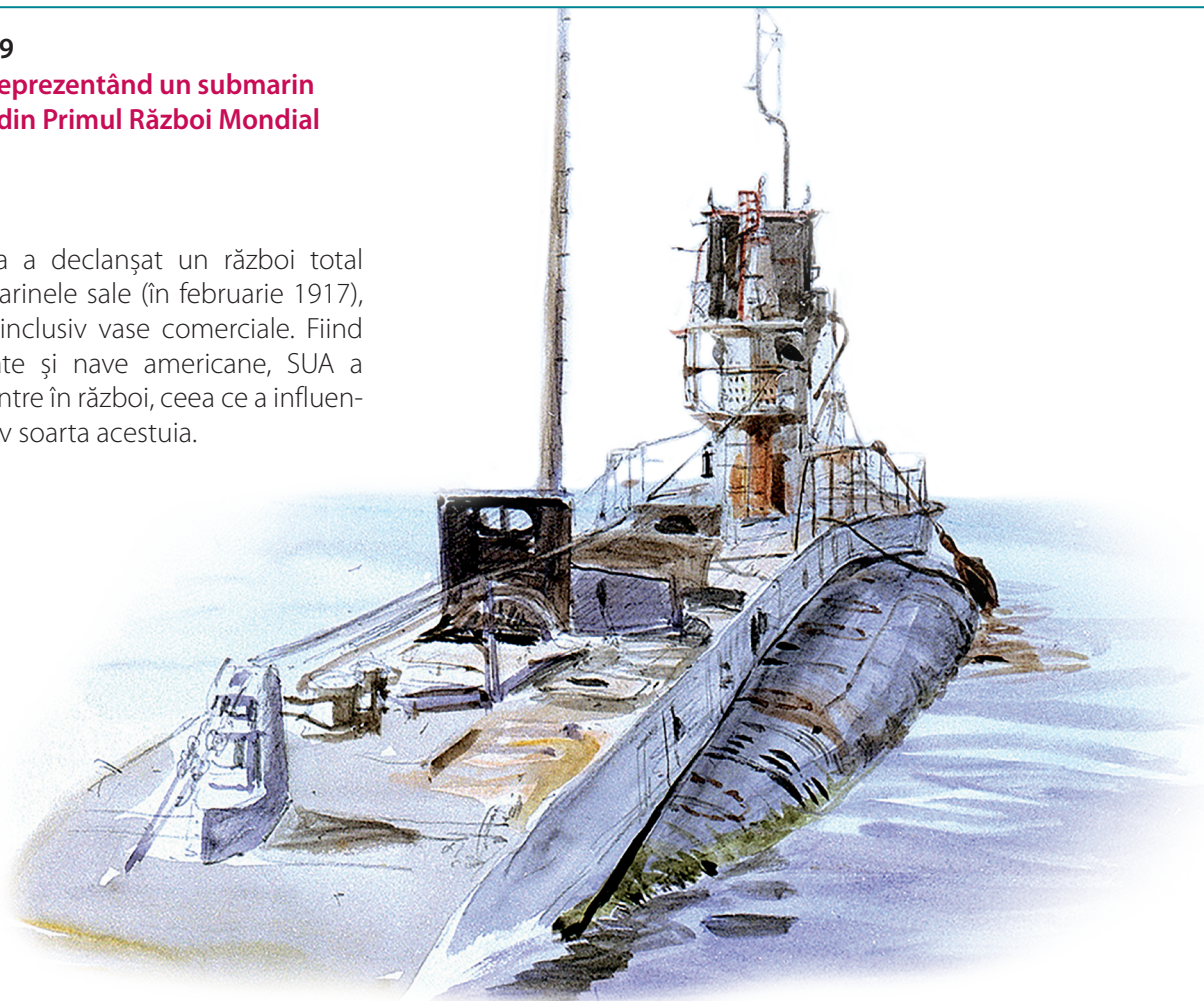
Navă militară americană din Primul Război Mondial (fotografie)

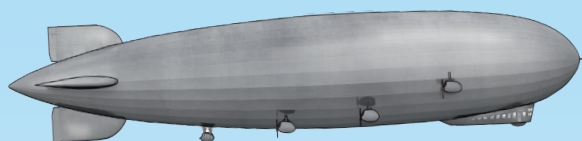

▼ Sursa 9

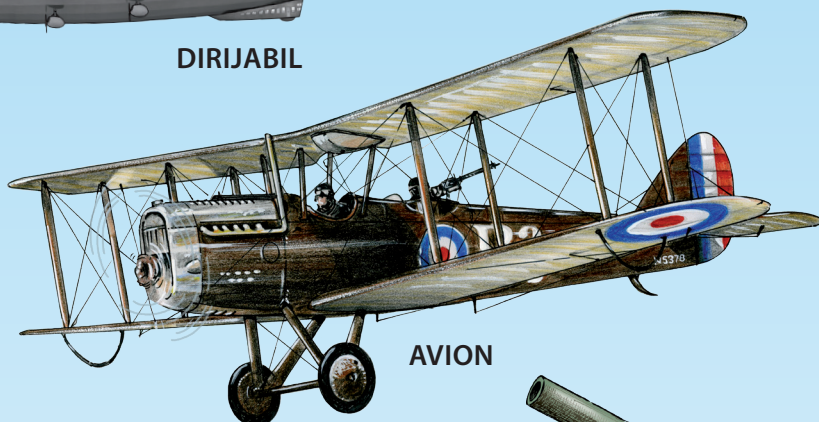
Pictură reprezentând un submarin german din Primul Război Mondial

Germania a declanșat un război total cu submarinele sale (în februarie 1917), atacând inclusiv vase comerciale. Fiind scufundate și nave americane, SUA a decis să intre în război, ceea ce a influențat decisiv soarta acestuia.

DIRIJABIL

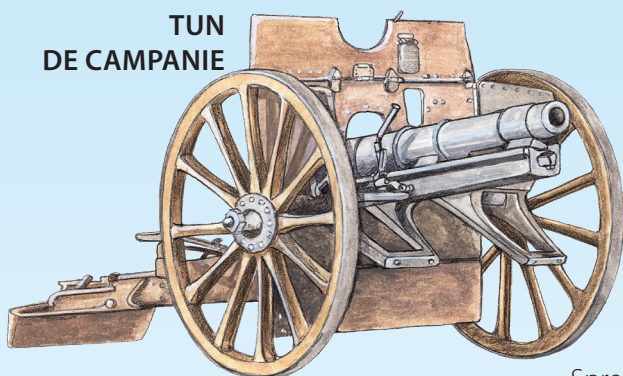

AVION

BALON
DE OBSERVAȚIE

TUN
DE CAMPANIE

OBUZIER

Spre deosebire de tunul de campanie, obuzierul trăgea proiectilele pe o traiectorie arcuită și era mai eficient pentru bombardarea tranșelor.

MITRALIERA MAXIM

GRENADĂ DE MÂNĂ

Era folosită pentru atac și pentru apărarea tranșelor.

GAZELE TOXICE

Afectau grav sistemul respirator, ochii și pielea. Au fost folosite pe scară largă, de către ambele părți, începând cu Bătălia de la Ypres (Belgia).

TANCUL MARK I

A fost primul tanc, folosit în timpul Bătăliei de pe Somme, în 1916.

